

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 21 травня 1992 р. № 258 та від 24 березня 2021 р. № 305 та визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2012 р. № 918»

1. Мета

Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 21 травня 1992 р. № 258 та від 24 березня 2021 р. № 305 та визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2012 р. № 918» (далі – проєкт акта) розроблено з метою є актуалізації та уніфікації підходів до організації харчування дітей у дитячих санаторно-курортних закладах, а також оновлення норм харчування осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, у санаторно-курортних закладах та фізіологічних (медичних) норм забезпечення харчовими продуктами громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Необхідність прийняття проєкту акта зумовлена потребою узгодження положень актів Кабінету Міністрів України, що регулюють питання харчування дітей та окремих категорій громадян, усунення регуляторного дублювання, а також поширення на державні і комунальні дитячі санаторно-курортні заклади (крім протитуберкульозних) сучасних норм та підходів до організації харчування, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 року № 305 «Про затвердження норм та Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку».

На сьогодні в Україні реалізується комплексна реформа системи дитячого харчування, в основу якої покладено принципи збалансованості раціону, безпечності харчових продуктів (системи НАССР), запровадження контролю за споживанням солі й вільних цукрів, врахування особливих дієтичних потреб дітей (зокрема щодо вмісту глютену) та забезпечення харчування під час перебування у захисних спорудах цивільного захисту. Водночас постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2012 року № 918 «Про затвердження нормативів харчування в державних і комунальних дитячих санаторно-курортних закладах (крім протитуберкульозних)» затверджено окремі нормативи харчування у державних і комунальних дитячих санаторно-курортних закладах (крім протитуберкульозних), які наразі є технологічно застарілими, ізольованими від загальної реформи та не відповідають оновленим гігієнічним вимогам. Проєктом акта пропонується визнати зазначену постанову такою, що втратила чинність, та поширити дію норм і Порядку, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 року № 305, на дитячі санаторно-курортні заклади, забезпечивши єдиний державний стандарт повноцінного та безпечного харчування для всіх дітей незалежно від типу закладу.

Крім того, чинні норми харчування осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, у лікувально-курортних закладах (додаток № 2) та фізіологічні (медичні) норми забезпечення харчовими продуктами цієї категорії громадян (додаток № 4), затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 1992 року № 258, формувалися понад три десятиліття тому. Зазначені норми ґрунтуються на застарілій концепції надмірної калорійності, мають надлишковий вміст простих вуглеводів, тваринних жирів, солі та технологічно переробленого м'яса, що за сучасними медичними оцінками є прямим фактором ризику розвитку хронічних неінфекційних захворювань, зокрема серцево-судинних патологій, ожиріння та порушень обміну речовин.

У зв'язку з цим проектом акта пропонується викласти додатки № 2 та № 4 до постанови Кабінету Міністрів України від 21 травня 1992 року № 258 у новій редакції з урахуванням рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо здорового харчування та Норм фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах і енергії, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03 вересня 2017 року № 1073 (зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02 жовтня 2017 року за № 1206/31074).

Нова редакція норм передбачає повне вилучення ультраперероблених продуктів, ковбасних виробів (варених ковбас, сосисок, напівкопчених виробів, окороків) та штучних жирів (маргарину), які визнані факторами підвищеного канцерогенного ризику та кардіоваскулярних загроз. Натомість основу раціону становитимуть якісне натуральне м'ясо, птиця та риба. Суттєво оптимізовано обсяги споживання хліба, борошна, крохмалю та картоплі на користь збільшення частки біологічно цінніших злакових та бобових культур. Одночасно суттєво зменшено норми вільного цукру, кондитерських виробів і солодоців, забезпечено нормоване використання вершкового масла високої жирності (82,5%) із пріоритетним балансом на користь якісних рослинних олій.

Разом з тим раціони суттєво збагачено свіжими овочами з їх видовою деталізацією (буряк, морква, капуста, зелень), свіжими фруктами, ягодами та горіхами, що зберігає й посилює природні радіопротекторні властивості їжі. Також уперше для вказаної категорії громадян у закладах оздоровлення регламентовано щоденні граничні фізіологічні норми споживання солі відповідно до стандартів Всесвітньої організації охорони здоров'я (від 3 до 5 грамів на добу залежно від віку) та встановлено гарантовані обсяги питної води для забезпечення належного водно-сольового балансу та детоксикації організму.

Оновлення зазначених норм не потребує додаткових видатків бюджету, оскільки ресурси перерозподіляються шляхом відмови від закупівлі біологічно нецінних та дорогих перероблених продуктів на користь свіжої нутрієнтно щільної продукції в межах існуючого фінансового забезпечення.

З урахуванням викладеного розроблено зазначений проєкт акта, прийняття якого дозволить забезпечити громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та дітей у санаторно-курортних закладах збалансованим, безпечним та фізіологічно повноцінним харчуванням.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта передбачено:

1) внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 21 травня 1992 року № 258 «Про норми харчування та часткову компенсацію вартості продуктів для осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» шляхом викладення додатків № 2 та № 4 у новій редакції;

2) внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 року № 305 «Про затвердження норм та Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку» шляхом поширення її відповідних норм і Порядку на державні та комунальні дитячі санаторно-курортні заклади (крім протитуберкульозних);

3) визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2012 року № 918 «Про затвердження нормативів харчування в державних і комунальних дитячих санаторно-курортних закладах (крім протитуберкульозних)».

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти:

Конституція України;

Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»;

постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 1992 року № 258 «Про норми харчування та часткову компенсацію вартості продуктів для осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»;

постанова Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 року № 305 «Про затвердження норм та Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку»;

постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2012 року № 918 «Про затвердження нормативів харчування в державних і комунальних дитячих санаторно-курортних закладах (крім протитуберкульозних)».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту акта не потребує додаткових фінансових витрат з державного та/або місцевих бюджетів.

Реалізація проєкту акта буде здійснюватися у межах видатків, передбачених:

1) Міністерству охорони здоров'я України як головному розпоряднику бюджетних коштів за програмою 2301180 «Медична допомога, що надається санаторно-курортними закладами» за напрямом «Надання медичної допомоги санаторно-курортними закладами». На 2026 - 2029 роки за зазначеним напрямом для санаторно-курортних закладів передбачені видатки на харчування в сумі 55 346,1 тис. грн. на рік для забезпечення харчуванням 27 600 дітей та підлітків, які отримують санаторне лікування в спеціалізованих санаторно-курортних закладах;

2) Міністерству соціальної політики, сім'ї та єдності України, як

головному розпоряднику бюджетних коштів за програмою 2501530 «Соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини» для виплати компенсації на пільгове забезпечення продуктами харчування громадянам, які належать до 1 та 2 категорій осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи. Обсяг видатків на виплату компенсації у 2026 році становить 976 974,81 тис. грн. для забезпечення 216 543 осіб. У 2027-2029 роках запланований обсяг видатків на виплату компенсації передбачається у розмірі 867 505,0 тис. грн. щороку для забезпечення 198 648 осіб.

Фінансово-економічні розрахунки додаються.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта потребує проведення публічних консультацій відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тому не потребує погодження з Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

Проект акта потребує погодження з Міністерством соціальної політики, сім'ї та єдності України, Міністерством економіки та довкілля України, Міністерством фінансів України, Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством освіти і науки України, Державною регуляторною службою України, Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.

Проект акта потребує проведення правової експертизи в Міністерстві юстиції України.

7. Оцінка відповідності

Проект акта не містить норм, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, положення проекту постанови не створюють підстав для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводилися.

Проект акта потребує направлення до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

Проект акта потребує направлення до Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України для проведення експертизи на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовим, та праву Європейського союзу (Acquis ЄС).

8. Прогноз результатів

Реалізація проєкту акта не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Реалізація проєкту акта матиме позитивний вплив на громадське здоров'я шляхом забезпечення дітей у державних і комунальних дитячих санаторно-курортних закладах та громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, збалансованим, безпечним та фізіологічно повноцінним харчуванням.

Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
громадяни які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи	Позитивний	Забезпечення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, збалансованим, безпечним та фізіологічно повноцінним харчуванням
діти державних і комунальних дитячих санаторно-курортних закладів	Позитивний	Забезпечення дітей у державних і комунальних дитячих санаторно-курортних закладах збалансованим, безпечним та фізіологічно повноцінним харчуванням

Міністр
охорони здоров'я України

Віктор ЛЯШКО

« ____ » _____ 2026 р.